

Tomašek Muhič v vrtincu vidi nosečo Zefo, ki jo bo drog udaril in pokosil. V naslednjem trenutku se je že vrgel z nerazumljivo močjo na drog, da bi ga zadržal.

»Zefa, skoči...!«

Preslab je bil.

S strahotnim zamahom ga je tuleči drog udaril čez prsi, da je topo zahreščalo. Samo zastokal je in v velikem loku odletel v skladovnico drv. Z glavo je udaril po hlodih in negiben obležal, še preden so se moške zavedeli, kaj se prav za prav dogaja.

Tiho je stokal in se lovil za sapo. Iz ust se mu je počasi cedila kri in se med zobmi spreminjala v rožičasto peno.

Lujzek se je vzpel kot obstreljen jelen in se vrgel k očetu.

»Očaaa...«

Tresel ga je kot ono zimsko noč, ko ga je našel v snegu.

Zefa je samo zastokala in si od bolečin zatisnila oči.

»Rešili so me, da bodo sami umrli...« je zajokala in se sesedla na stopnice, kjer je prej sedel Lujzek.

Lujzek je v obupni nerazumljivosti priganjal moške, kot da hoče od njih pomoči in odgovora na topo grozo. Tomašek se ni ganil.

Iz hiše sta odmevala smeh in vrisk razposajenih bračev, za katere je Tomašek pripravil najlepšo bratev svojega življenja. Harmonika je pela v noč, ko se je močno Tomašekovo telo neusmiljeno borilo s smrtjo.

Samo za hip se je zavedel. Samo toliko, da je zašepetal:

»Lujzek, varuj...! — To... je... naše...«

Napel je prsi, zahropel in utihnil med šumenjem curka, ki je v kadi penil novo vino.

Janez Kolenc

Jutranja pesem

In noč je mrzla proč... Že sonce vzhaja,
meglà se v rosnih kapljah v nič prši,
temà beži in jutro se srebrí,
petelin poje, v dalji pes zalaja,
vse, vse živi in jata se meglè
vali pred mano v daljo nepoznano,
kot da kje išče težko črno rano,
da mrzla, mrzla čeznjo se razpnè.

Oj, sonce božje... sonce, moj pozdrav!
Glej me: na vrhu rosne sem planine,
o kakor kraljevič sem sred planjav!
Goriš, kot da si iz srca privrelo,

tvoj žarek čist, kot moje je oko,
njegov objem zajema me mehko,
kot moje hrepenenje bi me objelo.
Ni prav, da si v oči, v roke nabiram
tvoj zlati sij? Veš, rad bi venec splel,
da Jolko z njim, nevesto, bi odel,
ki svetu plašno jo v srce zapiram.
Rad bi toplote in moči ji dal,
prostosti, da bi kakor ti veslala
čez širni svet in bi se vsem smehljala,
kdor luči bi in sreče si iskal...

In roža rosna: se i ti budiš,
da v vetru tak ljubko se k soncu maješ
in vonj mameč že darežljivo daješ,
da naj ga spijem, to si le želiš?
Trepet tvoj je drhteč kot rahel smeh
dekleta, ko poljubi prvič tiha
in ko ti tožna glavica zaniha,
ljubezni sreča ti molči v očeh.
Oj cveti mi, le cveti mi, še cveti,
da ko prišel bom z Jolko, bom v lasé
te vpel, ki dajem svoje ji srce,
da mre v ljubezni, a ne more umreti...

Oj ptička moja, kaj tako žgoliš,
od speva tvojega se sonce smeje
in vetrič kot otrok po travi veje,
a meni je, kot da poljub deliš
v srce mi njen, tak mi sladko trepeče
kot vejica, kjer poješ v sladkem snu
naravi, stvarstvu, meni in vsemu,
kar čaka po temi te koprneče.
Preljubi ptiček, tebe bom pa vzel
za svata, da se Jolka bo smehljala
in, ko mi bo poljubček sladek dala,
mi boš s »čin-čin« ti dober tek želel.

In zarja, kot skrivnostna tiha sreča,
pogled otožen, mehek in sanjav,

kot sestra si, ko vzpneš se prek dobrav,
polj, host, vsegà kot blagoslov deleča.
Daj nama, kadar bova pokleknila
pred tebe, zarja, kakor pred oltar,
daj nama svojih rok ljubeči dar,
da bova se v življenja rast družila.

In, zemlja, dobro jutro Bog ti daj,
poslušam tih trepet, ko se daruješ,
dojiš kot mati in se vase kljuješ,
kot da veliš si sebi: daj, še daj!
Skrb, mati — trave mehke jo dišijo
in žulji rok so brazd širno morjé,
srce ljubeče zrelo je poljé,
a koliko še prsi te tiščijo.
Vem, zakon tvoj edini je: daruj!
in povračilo tvojih je edino
za vso ljubezen, skrb in bolečino:
iz moje si krvi življenje kuj!

Čuj, mati zemlja, daj še Jolki mleka,
da bo rodila in dojila sad,
ki tvoja bo in najina pomlad,
jaz njen sem ženin, ki v prošnjah pokleka
na prsi ti in prosi in roti,
a meni roke daj, s teboj prežete,
da smel orati v gube ti bom svete
in v kruh znojiti zanjo ti dlani!...

Na vrh planin sem prost kot sin sinjin,
vse moje stvarstvo orla je pred mano,
oko nad mano s soncem je obdano
in s hrepenenjem k njej, v trepet globin.
Oj, oj, živeti, dati se vsegà,
kot sončni žarek v daljo se vtrniti
in njej, življenju, se v oči vloviti
in biti sreča ji na sred srca!...

Roke se stisnejo mi v silno moč,
drže železo puške... Spet je noč...

1944